

वृद्धत (वृत् + त्र) adj. *das grosse Gelübde* —, *das Gelübde der Keuschheit beobachtend* Bhāg. P. 4, 27, 21. 7, 12, 7. 8, 21, 4. अ० 2, 6, 19.

वृक्षन् (partic. praes. von 2. वृक्ष्) Uṇādis. 2, 84. 1) adj. f. वृक्षती gaṇa गिरादि zu P. 4, 1, 41. Naigh. 3, 3. Nir. 1, 7. AK. 3, 2, 10. H. 1430. Hal. 4, 14. a) *dick, dicht; breit, massenhaft*: शर्मन् RV. 2, 27, 7. 5, 1, 10. वर्मन् AV. 8, 3, 19. वज्रय RV. 4, 36, 4. 8, 18, 20; vgl. वंकिष्ठ, वज्रल. अद्रि RV. 8, 77, 3. AV. 9, 4, 5. शिला Pañāt. 100, 18. तुहिनशर्करा Rāga-Tar. 3, 362. स्तन Bhāg. P. 3, 20, 36. इध्म RV. 8, 43, 2. वृक्षत्वा starkes Gras (Gegens. मृद) Gobh. 4, 7, 6. — b) *gross, eigentlich und uneigentlich, in den verschiedenen Bedeutungen des Wortes; weit, ausgebreitet; reichlich; ge-realtig*: अत RV. 6, 24, 3. बाहु 47, 8. 7, 43, 2. शेषम् AV. 11, 3, 12. अणुर्वृक्षिका भूवा वृक्ष्याणशिरा: (वृक्षाशा० Arg. 3, 29; lies वृक्ष्या०) MBh. 3, 11964. नारी 8, 2050. Hip. 2, 23. वाजिन् Draup. 6, 6. भुवात्तर Ragh. 3, 54. तनु Varāh. Bh. S. 9, 45. अतर्लनिवासिस्त्र 32, 1. नितम्ब, ओणो Pañāt. 1, 10, 90. सरित् मैत्री Spr. 343. विकार Rāga-Tar. 4, 188. चतुःशाला, चैत्य, त्रिन (Statue) 200. उर्वी मन्त्रनी वृक्षती RV. 1, 183, 6. तप 3, 3, 2. 10, 47, 8. तत्र 1, 160, 5. 5, 64, 6. ऋक्ष्या AV. 6, 82, 3. जाल 8, 8, 6. रथ RV. 3, 33, 1. कर्य: 43, 6. सूर्य 9, 78, 1. VS. 23, 39. वात RV. 1, 23, 9. अतरित AV. 6, 124, 1. Himmel (auch zu c.) RV. 1, 37, 5. 136, 6. 2, 13, 2. Himmel und Erde Naigh. 3, 30. RV. 4, 36, 1. 7, 33, 1. 33, 3. अयम् 1, 9, 7. 5, 18, 5. 86, 6. यशम् 79, 7. वर्चम् AV. 3, 22, 4. स्वस्ति RV. 6, 22, 10. वात 2, 1, 12. 4, 8. इन्द्रिय 8, 15, 7. VS. 38, 27. अमर्यु RV. 6, 30, 2. वपम् 1, 123, 2. 136, 2 und oft. क्रतु 3, 32, 4. मरु 5, 43, 5. उति 4, 41, 11. नमस् 1, 136, 1. 5, 73, 10. 6, 73, 5. AV. 6, 33, 3. मनी-पा RV. 3, 33, 5. 6, 49, 4. 7, 99, 6. धी 10, 67, 1. रयि 1, 117, 23. 3, 23, 2. 7, 1, 24. Indra 1, 9, 10. 2, 16, 2. Varuṇa 8, 42, 2. Agni 3, 13, 1. 5, 12, 1. 6, 1, 3. VS. 33, 92. Rudra 7, 10, 4. Ushas 5, 80, 1. 2. 10, 36, 1. VS. 20, 41. Sonia Çat. Br. 14, 3, 3. Vāsudeva Bhāg. P. 9, 19, 29. वृक्षर्द्धगवत: Inscr. in Journ. of the Am. Or. S. 6, 338, 2 v. u. पं वृक्षं वृक्षयुक्ते (गायति) MBh. 12, 1629. तोदीयान् — वृक्षसहाय: Spr. 1983. वृक्ष्को-को लोक: 3033. व्रतानि Bhāg. P. 4, 22, 12. — 3, 12, 42. 6, 4, 32. 7, 13, 41. वृक्षद्य *ein an einem Grossen, Hochstehenden verübter Mord* (= ब्राह्म-णवध Schol.) 6, 13, 4. vielfacher Mord 4, 29, 19. त्रासंधो वृक्षाकं वृक्ष-स्पतिरिवादे *ein grosses, bedeutendes Wort* Hariv. 3483. प्राह वचो वृक्षतरम् MBh. 8, 3591. ausführlich: वृक्षसर्वानुक्रमणी Verz. d. B. H. 92 (49). वृक्षोपपत्ति Verz. d. Oxf. H. 94, a, 25; vgl. वृक्षक्केन्दुशेखर, वृक्षतातप u. s. w. Von Lichterscheinungen sowohl *ausgebreitet* als *hell*: (उषः) वृक्षो वि भाहि RV. 1, 113, 19. भानु 3, 1, 14. 21, 4. 4, 3, 1. 8, 23, 5. अर्चि 6, 48, 7. 8, 44, 4. ज्योतिस् 5, 2, 9. VS. 11, 3. केतु AV. 13, 2, 9. — c) *hoch*: पर्वत RV. 4, 30, 14. 34, 5. वज्रय 3, 1. आ सूर्या वृक्षस्तिष्ठद्भान् (oder zu b.) 1, 17. नाव 7, 86, 1. 99, 2. दिग् so v. a. उर्ध्वा VS. 14, 13. AV. 13, 2, 42. TS. 5, 3, 10. 2. subst. *Höhe*: अयं तमो वृक्षतः शम्बरं मेतु RV. 7, 18, 20. *lang*: देवदारुवृक्षदुग्ग Kūmāras. 6, 51. *hochgewachsen* VS. 16, 30. *erwachsen, alt*: वयमि त्रिव वृक्षतः RV. 3, 3, 7. 10, 28, 9. — d) von Tö-nen *hoch, hell, laut*: गिर: RV. 3, 31, 1. वचम् 10, 5. वाच् VS. 3, 22. रव RV. 7, 33, 4. वृक्षक्केन्दु कुर्वन् Pañāt. 229, 19. — 2) adv. *weit, breit, hoch*: यौर्जिहीत उत्तरा वृक्षत् RV. 8, 20, 6. 9, 3, 5. 10, 21, 8. 33, 6. *laut* 5, 23, 7. 36, 4. वदति 10, 91, 4. स्तुषे 1, 46, 1. 8, 53, 1. Hierher etwa auch der instr.: वृक्षता मन् उप कृषे AV. 5, 10, 8. Air. Br. 3, 8. *stark*,

sehr: तमीमके नमसा वृक्षत् RV. 3, 2, 14. इयंति रेणुं वृक्षत् 1, 36, 4. *hell* RV. 2, 7, 4. 5, 17, 3. 1, 93, 10. *hoch (oder dicht, fest)*: उप धामुषो वृक्षिदे-न्द्र स्तभाय: 6, 17, 7. — 3) m. a) N. pr. eines Marut Hariv. 11347. — b) N. pr. eines Fürsten MBh. 1, 2691. eines Sohnes des Suhotra und Vaters des Aḡamiḡha Hariv. 1734 (wo वृक्ष् für वृक्ष् zu lesen ist). Vgl. वृक्ष. — 4) f. वृक्षती a) N. eines best. Metrums von 36 Silben (8 + 8 + 12 + 8) und später *jedes Metrum von 56 Silben* AK. 3, 4, 14, 77. H. an. 3, 304. Med. t. 136. fg. RV. Pañāt. 16, 1. 30. fgg. Ind. St. 8, 17 u. s. w. वृक्षस्पतेर्वृक्षती वार्चमावत् RV. 10, 130, 4. AV. 8, 9, 4. 13, 1, 15. 19, 21, 1. Air. Br. 3, 14. 1, 5. TBr. 2, 7, 18, 4. षट्शदन्तरा वृक्षती TS. 5, 3, 2, 4. Çat. Br. 3, 5, 1, 9. 10, 3, 2, 6. 11, 3, 2, 10. 12, 2, 2, 1. नवान्तरा वृक्षती संप्रदिष्टा MBh. 3, 10666. Bhāg. P. 3, 12, 46. Danach benannte Backsteine Çat. Br. 8, 6, 2, 3. als Bez. der Zahl 56 Ind. St. 8, 43. Vgl. उप-रिष्ठावृक्षती, उरो, उर्ध्व, पुस्तावृक्षती, विष्टार, सतो. — b) Eier-pflanze, vulgo व्याकुट, Solanum indicum L. oder Sol. Melongena L.; auch Sol. Jacquinii Willd. AK. 2, 4, 2, 12. 3, 4, 14, 77. H. an. Med. Rat-nam. 7, 12. Çāṅkh. Gṛhm. 1, 23. Suçr. 1, 133, 5. 140, 2. 146, 5. 221, 4. 16. 2, 52, 20. zwei Arten von Solanum: वृक्षतीद्वय 1, 137, 5. 16. 143, 3. 137, 14. 168, 4. 376, 15. 2, 323, 15. — c) ein Körperteil an den Seiten zwischen Brust und Wirbelsäule: स्तनमूलाडभयतः पृष्ठवंशस्य वृक्षती नाम Suçr. 1, 330, 10. 343, 16. 346, 9. वृक्षतीद्वयम् (Berl. Mpt) 356, 15. — d) Ueber-wurf, Mantel (vgl. वृक्षिका) H. an. Med. — e) Wasserbehälter diess. — f) Rede (वाच्) diess. Aus Stellen wie वाचि वृक्षती Çat. Br. 14, 4, 2, 22. Kūṇḍ. Up. 1, 2, 11 gefolgert. — g) Nārada's Laute, = मक्ती AK. 3, 4, 14, 77. H. an. Med. Viçvāvasu's Laute H. 289. Vāg. beim Schol. zu Çic. 1, 10. — h) Titel eines Commentars Hall 180. — i) N. pr. einer Gattin des Ripu Hariv. 69. des Gada 9192. des Devahotra Bhāg. P. 8, 13, 33. — 4) n. a) (mit oder ohne सामन्) Bez. eines Sāman, welches die metrische Form der Bṛhatī hat, VS. 10, 11. 11, 8. 12, 4. AV. 4, 34, 1. 8, 9, 3. 4. 10, 13, 16. 11, 3, 16. 13, 3, 11. 12. Air. Br. 4, 28. 8, 1. Çat. Br. 1, 7, 2, 17. 9, 1, 2, 37. 10, 3, 2, 4. Çāṅkh. Çr. 7, 20. 2. 4. 7. 21, 6. 41, 11, 12. Kūṇḍ. Up. 2, 14, 1. 2. वृक्षसाम (so ist mit MBh. 6, 1239 zu lesen) तथा सामां गायत्री कृत्सामकम् Bhāg. 10, 35. MBh. 3, 14162. 12, 1633. 13, 4896. VP. 42. Mārk. P. 48, 32. Verz. d. Oxf. H. 36, 6, 29. Ind. St. 3, 226 werden वृक्षत्, वृक्षामेयम्, वृक्षदेवस्थानम्, वृक्षद्वाराज्ञम्, वृक्षद्वयं, वृक्षाम-मद्वयं, वृक्षसाम, वृक्षसौरम् und वृक्षतः कामुस्य साम als Namen von Sāman aufgeführt. — b) das Brahman: वृक्षायन् Bhāg. P. 9, 4, 37. — c) der Veda: वर्तयिष्यति वै वृक्षत् Bhāg. P. 9, 16, 25. — Vgl. वार्क्षत.

वृक्ष 1) adj. = वृक्ष gross Çvetāçv. Up. 1, 6, 3, 7. — 2) m. N. pr. eines Fürsten (vgl. वृक्षम् m.) MBh. 1, 6987. 2, 1044. 1016. fg. 3, 76.

वृक्षली (वृक्ष् + ली) f. *ein best. Parfum; s. गन्धसारण.*

वृक्षल m. Bein. Argūna's H. 709. — Vgl. वृक्षल.

वृक्षज m. 1) Rohrschiff, Amphidonax Karka Lindl. (नल) Viçva beim Schol. zu Vāsavad. S. 17. — 2) Bein. Argūna's H. 709. v. l. Viçva a. a. O., wo ausser गुडकेश noch कौशिकनन्दन, als wenn dieses Jmd anders bezeichnete, aufgeführt wird. — Vgl. वृक्षल.

वृक्षल (वृक्ष् + नल) 1) m. *eine hochwachsende Schilfart*, = मक्ता-पोटल H. an. 4, 298. fg. Med. l. 164. Vāsavad. 16. — 2) der Name,